DOMSTOLENS DOM
den 14 januari 1997 *

I mål C-169/95,

Konungariket Spanien, företrätt av generaldirektören Alberto José Navarro González, med ansvar för juridisk och institutionell EG-samordning, och Gloria Calvo Diaz, abogado del Estado, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Spaniens ambassad, 4—6, boulevard E. Servais, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Francisco Enrique González Díaz och Paul Nemitz, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Carlos Gómez de la Cruz, rättstjänsten, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 95/438/EG av den 14 mars 1995 om investeringsstöd som Spanien beviljat företaget Piezas y Rodajes SA, ett stålgjuteri beläget i provinsen Teruel, Aragonien, Spanien (EGT L 257, s. 45),

meddelar

* Rättegångsspråk: spanska.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray och L. Sevón samt domarna P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet (referent), G. Hirsch, P. Jann och M. Wathelet,

generaladvokat: G. Tesauro,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 10 september 1996,

och efter att den 24 oktober 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Konungariket Spanien har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 1 juni 1995, med stöd av artikel 173 i EG-fördraget väckt talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 95/438/EG av den 14 mars 1995 om investeringsstöd som Spanien beviljat företaget Piezas y Rodajes SA, ett stålgjuteri beläget i provinsen Teruel, Aragonien, Spanien (EGT L 257, s. 45, nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

2 Av akten framgår att kommissionen genom ett beslut av den 26 maj 1987 (se meddelande 88/C 251/04 — EGT C 251, 1988, s. 4) har godkänt det allmänna systemet för regionala stödprogram i Spanien. Den spanska regeringen hade den 30 januari samma år, i enlighet med bestämmelserna i artikel 93.3 i fördraget, anmält planerna för detta. Inom ramen för detta stödprogram som hade godkänts enligt artikel 92.3 a i fördraget föreskrevs bland annat att regionalt stöd skulle beviljas i provinsen Teruel, vilket begränsades till en högsta nivå som fastställdes i det nämnda beslutet.

3 Det var i denna provins, inom Monreal del Campos kommun, som bolaget Piezas y Rodajes SA (nedan kallat PYRSA) hade inlett ett investeringsprogram avseende ett belopp om 2 788 300 000 pesetas för anläggning av ett stålgjuteri som skulle tillverka kedjedrev (kedjekransar som drivs av kedjor och som huvudsakligen används inom gruvindustrin) och GET-delar (utrustning som används för att utjämna mark och att schakta). Detta program har åtnjutit följande stöd:

— ett bidrag om 975 905 000 pesetas från den spanska regeringen, som det inte är fråga om i förevarande mål,

— ett amorteringsfritt tillskott om 182 000 000 pesetas från den autonoma regionen Aragonien,

— en gåva i form av mark värd 2 300 000 pesetas från Monreal del Campos kommun,

— en garanti för ett lån om 490 000 000 pesetas, vilken beviljats av den autonoma regionen Aragonien,

— ett räntebidrag på ovanstående lån, som beviljats av provinsen Teruel.

4 Genom ett klagomål som ingavs till kommissionen den 14 januari 1991 ifrågasatte det brittiska bolaget William Cook plc (nedan kallat Cook), som tillverkar stålgjutgods och GET-delar, detta stöds förenlighet med den gemensamma marknaden.

5 Som svar på detta klagomål underrättade kommissionen inledningsvis Cook, genom skrivelse av den 13 mars 1991, om att stödet från den spanska regeringen om 975 905 000 pesetas hade beviljats inom ramen för det allmänna systemet för regionala stödprogram och av den anledningen var förenligt med bestämmelserna i artikel 92 i fördraget. I denna skrivelse påpekades, beträffande de andra stöden, att en undersökning hade inletts hos de spanska myndigheterna.

6 Till följd av denna undersökning underrättade kommissionen, genom skrivelse av den 29 maj 1991, klaganden om sitt beslut "att inte göra några invändningar" mot det stöd som beviljats PYRSA. Till denna skrivelse var ett beslut bifogat med referensnummer NN 12/91 riktat till den spanska regeringen, i vilket kommissionen konstaterade att detta stöd omfattades av tillämpningsområdet för bestämmelserna i artikel 92.3 a i fördraget, enligt vilka stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i de regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden. Två skäl låg till grund för detta beslut. Det ena var att det inte fanns några problem med överkapacitet inom delsektorn för kedjedrev och GET-delar.

7 Efter att Cook hade väckt talan mot det nämnda beslutet ogiltigförklarade domstolen detta genom dom av den 19 maj 1993 i mål C-198/91, Cook mot kommissionen (Rec. 1993 s. I-2487), i den del det avsåg andra stöd än det bidrag om 975 905 000 pesetas som beviljats av den spanska regeringen. I denna dom påpekades det bland annat att eftersom kommissionen hade avsett att åberopa frånvaron av överkapacitet inom delsektorn för verksamheten i fråga, borde kommissionen ha inlett förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget, för att efter att ha inhämtat alla erforderliga yttranden granska riktigheten av sin bedömning som var av den arten att den ledde till allvarliga svårigheter.

8 Till följd av denna dom beslöt kommissionen att inleda det förfarande som det här är fråga om (se meddelande 93/C 281/07 — EGT C 281, 1993, s. 8). När detta förfarande hade avslutats förklarade kommissionen genom det ifrågasatta beslutet, som hade meddelats den spanska regeringen den 29 mars 1995 och offentliggjorts den 27 oktober 1995, att stödet i fråga var rättsstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden och beslutade följaktligen att det skulle upphävas och att de utbetalade beloppen skulle återbetalas, jämte ränta beräknad på perioden mellan dagen för utbetalning av stödet och dagen för den faktiska återbetalningen av detta.

9 Det är mot detta beslut som Konungariket Spanien har väckt talan om ogiltigförklaring. Till stöd för denna talan har det åberopat fyra grunder avseende

— överträdelse av artikel 92.3 a i fördraget,

— en uppenbart oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna,

— åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om berättigade förväntningar genom skyldigheten till återbetalning,

— åsidosättande av samma principer genom den yrkade räntan.

10 Kommissionen har yrkat att talan skall ogillas.

Den första grunden

11 Den spanska regeringen hävdar att kommissionen har tillämpat artikel 92.3 a på ett oriktigt sätt. Regeringen hävdar dels att denna bestämmelse inte avser sektoriellt stöd utan regionalt stöd, dels att det omtvistade stödet står i samband med ett allmänt system för regionalt stöd.

Stödet som avses i artikel 92.3 a

12 Konungariket Spanien anser att det enligt artikel 92.3 a, som inte innehåller det undantag som förekommer i artikel 92.3 c och enligt vilket det stöd som nämns i artikel 92.3 c inte får påverka handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset, enbart krävs att stödet i fråga är avsett att främja utvecklingen i regionerna i fråga. Om det inte är uteslutet att det enligt detta villkor krävs att den sektoriella inverkan av detta stöd prövas, kan enligt den spanska regeringen en sådan prövning inte genomföras annat än för att, med hänsyn till situationen inom sektorn, bedöma om det nämnda stödet kan främja den ekonomiska utvecklingen i regionen eller inte.

13 Kommissionen har gjort gällande att de olika avfattningarna av artikel 92.3 a och 92.3 c inte kan motivera att det inte företas en prövning av den sektoriella inverkan av ett stöd som har beviljats ett företag som är verksamt i en missgynnad region. Kommissionen har vidare erinrat om att dess utövande av utrymmet för skönsmässig bedömning enligt domstolens rättspraxis innebär ekonomiska och sociala bedömningar som måste göras i ett gemenskapssammanhang.

14 I artikel 92.3 i fördraget stadgas:

"Som förenligt med den gemensamma marknaden kan anses

a) stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning,

...

c) stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

..."

15 Såsom domstolen redan har påpekat kan ett regionalt stödprogram i förekommande fall omfattas av ett av undantagen i artikel 92.3 a och 92.3 c. I detta avseende visar användningen av begreppen "onormalt" och "allvarlig" i undantaget i artikel 92.3 a att detta enbart avser regioner där den ekonomiska situationen är extremt missgynnad jämfört med gemenskapen som helhet. Undantaget i artikel 92.3 c har däremot större räckvidd i och med att utveckling av vissa regioner i en medlemsstat som är missgynnade jämfört med det nationella genomsnittet tillåts utan att begränsas av de ekonomiska villkor som avses i artikel 92.3 a, förutsatt att det stöd som är avsett för dessa "inte ändrar förutsättningarna för handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset" (se dom av den 14 oktober 1987 i mål 248/84, Tyskland mot kommissionen, Rec. 1987, s. 4013, punkt 19).

16 Omvänt innebär frånvaron av detta sistnämnda villkor i undantaget i artikel 92.3 a ett vidare bedömningsutrymme för beviljande av stöd till företag belägna i regioner som faktiskt motsvarar de kriterier som fastslås genom detta undantag.

17 Den skillnad i formuleringen som således har påpekats kan emellertid inte leda till slutsatsen att kommissionen inte alls skall ta hänsyn till gemenskapsintresset när den tillämpar artikel 92.3 a och att den skall begränsa sig till att kontrollera att åtgärderna i fråga är specifikt regionala, utan att bedöma deras inverkan på den eller de relevanta marknaderna inom gemenskapen som helhet.

18 Enligt fast rättspraxis har kommissionen vid tillämpningen av artikel 92.3 ett utrymme för skönsmässig bedömning vars utövande innebär ekonomiska och sociala bedömningar som måste göras i ett gemenskapssammanhang (se bland annat dom av den 17 september 1980 i mål 730/79, Philip Morris mot kommissionen, Rec. 1980, s. 2671, punkt 24, och av den 24 februari 1987 i mål 310/85, Deufil mot kommissionen, Rec. 1987, s. 901, punkt 18).

19 Kommissionen har vid flera tillfällen underrättat medlemsstaterna om de riktlinjer som den avser att tillämpa på de regionala stödprogrammen i kraft av de befogenheter som den således har genom artikel 92 och följande artiklar i fördraget. Detta är bland annat syftet med dess meddelande av år 1988 om metoderna för tillämpning av artikel 92.3 a och 92.3 c på regionala stöd (meddelande 88/C 212/02 — EGT C 212, s. 2; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå), som den hänvisar till i sitt beslut att inleda det förfarande som avser det stöd som det är fråga om i det förevarande målet (se meddelande 93/C 281/07, nämnt ovan).

20 Det framgår av dessa riktlinjer att det är en förutsättning för tillämpningen av såväl artikel 92.3 a som artikel 92.3 c att hänsyn tas inte enbart till följderna på det regionala planet av det stöd som avses i dessa fördragsbestämmelser, utan även, med

hänsyn till artikel 92.1, till detta stöds inverkan på handeln mellan medlemsstaterna och således till de sektoriella återverkningar som det kan framkalla på gemenskapsnivå.

21 Visserligen avser de villkor som förekommer i del I punkt 6 i det ovannämnda meddelandet 88/C 212/02, såsom den spanska regeringen har anmärkt, närmare bestämt vissa funktionsstöd som kommissionen undantagsvis kan godkänna enligt artikel 92.3 a, om det stöd som har samband med en ursprunglig investering inte är lämpligt eller tillräckligt.

22 Såsom kommissionen har erinrat om i sitt beslut om inledande av förfarandet behöver emellertid inte regionalt stöd föranleda sektoriell överkapacitet på gemenskapsnivå. I detta avseende är det klart att formuleringen av del I punkt 6 andra strecksatsen i meddelande 88/C 212/02, enligt vilken ett stöd "skall avse att främja en hållbar och balanserad utveckling av den ekonomiska verksamheten" och inte leda till att det på gemenskapsnivå skapas "ett sektoriellt problem ... som är allvarligare än det ursprungliga regionala problemet", kan tillämpas på allt regionalt stöd, oavsett av vilken karaktär det är. Sådana bedömningar är inte oförenliga med syftet med artikel 92.3 a. Att hävda motsatsen skulle nämligen göra det möjligt att främja att ekonomiskt osäkra initiativ förverkligades, vilka, eftersom de enbart förvärrar obalansen på de berörda marknaderna, inte är av sådan art att de på ett effektivt och hållbart sätt slutligt kan lösa utvecklingsproblemen i de berörda regionerna. Den omständigheten att PYRSA för närvarande har ställt in sina betalningar trots det stöd som det har erhållit, vilket kommissionen har påpekat, visar för övrigt att en sådan risk inte enbart är teoretisk.

23 Med detta synsätt anger kommissionen, när den uttalar sig om huruvida ett bestämt allmänt system för regionalt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, som den har gjort i sitt ovannämnda beslut av den 26 maj 1987 om det allmänna systemet för regionala stödprogram i Spanien, att tillämpningen av systemet omfattas av de bestämmelser och standardvillkor inom gemenskapsrätten som rör vissa verksamhetssektorer.

24 Såsom har påpekats i punkt 6 i den förevarande domen grundades för övrigt kommissionens ursprungliga beslut att inte göra några invändningar avseende det omtvistade stödet på två skäl. Det ena var just att det inte fanns några problem med överkapacitet. Genom att i punkt 38 i den ovannämnda domen Cook mot kommissionen anse att kommissionen borde ha inlett det förfarande som avses i artikel 93.2 i fördraget för att, efter att ha inhämtat alla erforderliga yttranden, granska riktigheten av sin bedömning i detta avseende, har domstolen redan underförstått erkänt att denna bedömning kunde avse ett sådant problem.

25 Av vad som ovan har anförts följer att kommissionen, genom att förklara det omtvistade stödet oförenligt med fördraget på grund av överkapaciteten inom den berörda verksamhetssektorn, inte har överskridit gränserna för sin befogenhet att företa en skönsmässig bedömning.

Det omtvistade stödets samband med ett allmänt system för regionala stödprogram

26 Konungariket Spanien hävdar att det omtvistade stödet, även om det inte har godkänts före beviljandet, uppvisar de särdrag som kännetecknar regionalt stöd och har beviljats på grundval av nationell lagstiftning som senare har godkänts som ett allmänt system för regionala stödprogram genom ett beslut av kommissionen av den 29 januari 1992 (se meddelande 92/C 326/05, stöd NN 169/91 — EGT C 326, s. 5). Enligt Konungariket Spanien uppfyller detta stöd således alla villkor som gör att det kan anses förenligt med den gemensamma marknaden i den mening som avses i artikel 92.3 a i fördraget.

27 Kommissionen anser däremot att det nämnda stödet inte kan anses stå i samband med detta allmänna system för regionala stödprogram och att de spanska myndigheterna, med hänsyn till den gemenskapsram som har definierats inom sektorn i fråga, antingen borde ha avstått från att bevilja stödet eller ha anmält det på planeringsstadiet. Då det rör sig om särskilda stöd, ankommer det för övrigt på

Konungariket Spanien, enligt dom av den 14 september 1994 i förenade målen C-278/92, C-279/92 och C-280/92, Spanien mot kommissionen (Rec. 1994, s. I-4103), att visa att stödet faktiskt uppfyller kriteriet att vara specifikt regionalt, vilket inte har skett.

28 Genom meddelande 88/C 320/03 (EGT C 320, s. 3) har kommissionen inrättat ett ramverk för vissa järn-och stålsektorer utanför EKSG. Det framgår bland annat av bestämmelserna i punkt 3 andra meningen i detta meddelande att medlemsstaterna enbart med undantag för stöd som beviljats med tillämpning av ett "befintligt allmänt regionalt system som har godkänts av kommissionen", ett undantag som för övrigt inte kan användas i vissa fall, enligt artikel 93.3 i fördraget är skyldiga att på förhand anmäla stöd som har beviljats inom de berörda sektorerna.

29 Det är ostridigt att det omtvistade stödet berör en av dessa sektorer, nämligen stålgjuterisektorn, och att det har beviljats utan att ha anmälts på förhand. Även om det antas att det står i samband med en nationell lagstiftning som senare har godkänts av kommissionen som ett allmänt system för regionala stödprogram, kan det i vilket fall som helst inte anses ha beviljats med tillämpning av ett befintligt allmänt system som har godkänts av kommissionen.

30 Vad beträffar frågan om det nämnda stödet är specifikt regionalt är det tillräckligt att konstatera att i det ifrågasatta beslutet har inte detta stöd förklarats vara oförenligt med den gemensamma marknaden på grund av att det inte rör en region som kan omfattas av det undantag som avses i artikel 92.3 a i fördraget, utan på grund av att det bidrar till att ytterligare förvärra den överkapacitetssituation som kännetecknar sektorn i fråga. Ett sådant skäl kan emellertid, såsom har påpekats i punkt 25 i denna dom, utgöra en rättsenlig motivering till ett beslut som har antagits enligt artikel 92.3 a eller 92.3 c i fördraget.

31 Talan kan således inte vinna bifall på den första grunden.

Den andra grunden

32 Konungariket Spanien anser att den sektorsvisa bedömning på vilken kommissionen har grundat sitt beslut vilar på enkla antaganden som har härletts ur uppgifter som inte är representativa och som hänför sig till senare år än som det kan tas hänsyn till.

33 Kommissionen hävdar däremot att dess bedömning grundar sig på uppgifter som är tillräckligt representativa och objektiva, vilka för övrigt har bekräftats av ett utlåtande av en oberoende teknisk sakkunnig.

34 Det skall först erinras om att då kommissionen har en långtgående befogenhet att göra en skönsmässig bedömning, vilket är fallet vid tillämpning av artikel 92 i fördraget, kan inte domstolarna, vid kontrollen av om denna befogenhet utövas på rättsenligt sätt, ersätta den behöriga myndighetens bedömning med sin egen, utan skall begränsa sig till att pröva om den behöriga myndigheten har gjort en uppenbart oriktig bedömning eller har gjort sig skyldig till maktmissbruk (se bland annat dom av den 14 mars 1973 i mål 57/72, Westzucker, Rec. 1973, s. 321, punkt 14).

35 Således bör de villkor prövas som har medfört den omtvistade bedömningen för att fastslå om bedömningen var uppenbart oriktig.

36 Såsom har påpekats i punkt 8 i denna dom beslöt kommissionen att, i enlighet med den ovannämnda domen i målet Cook mot kommissionen, inleda det förfarande som avses i artikel 93.2 i fördraget. Det framgår av kommissionens ovan nämnda meddelande 93/C 281/07 att den uppmanade den spanska regeringen, övriga medlemsstater och andra berörda att yttra sig i frågan om förekomsten eller frånvaron av överkapacitet i de berörda delsektorerna. Detta förfarande möjliggjorde för

kommissionen att, såsom anges i del III i det ifrågasatta beslutet, inhämta yttranden av ett antal företag i Förenade kungariket, Frankrike, Tyskland, Italien och Spanien.

37 Den spanska regeringen och kommissionen är oeniga om huruvida dessa företag är representativa. Den förstnämnda hävdar att deras totala produktionskapacitet enbart är i storleksordningen 3—4 procent av den disponibla kapaciteten inom stålgjuterisektorn, medan den sistnämnda gör gällande att de nämnda företagen stod för 15 procent av gemenskapsproduktionen år 1990 inom den nämnda sektorn.

38 Det finns skäl att konstatera att kommissionen har inhämtat uppgifter från alla företag som har yttrat sig inom ramen för det förfarande som har inletts i detta syfte och att den dessutom har inhämtat ett utlåtande av en oberoende sakkunnig, som för övrigt har bekräftat de inhämtade uppgifterna. Man kan därför inte dra slutsatsen att de uppgifter på vilka kommissionen har grundat sin bedömning inte är representativa och objektiva.

39 Parterna är också oense om huruvida de varor som tillverkas av PYRSA tillhör en delsektor för specifik verksamhet. Sökanden har bland annat anklagat svaranden för att ha grundat sin bedömning på ett enda yttrande.

40 I detta avseende kan påpekas dels att det i ramverket för vissa järn-och stålsektorer utanför EKSG som avses i det ovan nämnda meddelandet 88/C 320/03, som berör ett visst antal sektorer och delsektorer av verksamheten, inte urskiljs några skilda delsektorer inom stålgjuterisektorn, dels att samtliga de företag som har yttrat sig och den oberoende sakkunnige har uttalat att det inte fanns någon specifik delsektor för kedjekransar och GET-delar. Den spanska regeringen kan följaktligen inte påstå att kommissionen enbart har grundat sig på ett enda yttrande för att ta ställning i detta avseende.

41 Vad beträffar referensåren är det sant att de mest detaljerade uppgifter som kommissionen har tagit hänsyn till avser år 1990 och följande år, medan det omtvistade stödet beviljades på grundval av beslut som enligt den spanska regeringen fattades mellan åren 1988 och 1990.

42 Det framgår emellertid klart av punkt 2.1.9 och punkt 3 tredje stycket andra strecksatsen i det ovannämnda meddelandet 88/C 320/03 att det inom stålgjuterisektorn finns problem med överkapacitet och allvarliga svårigheter av ekonomisk och finansiell art. De slutsatser som kan dras av de uppgifter som har inhämtats för år 1990 och följande år har således endast bekräftat ett konstaterande som redan år 1988 hade motiverat särskilda åtgärder inom sektorn i fråga.

43 Med hänsyn till allt det ovan anförda skall konstateras att kommissionen inte, genom att i det ifrågasatta beslutet anse att det omtvistade stödet kunde bidra till att ytterligare förvärra den överkapacitetssituation som har noterats inom sektorn i fråga, i detta beslut har gjort en uppenbart oriktig bedömning.

44 Talan kan således inte vinna bifall på den andra grunden.

Den tredje och den fjärde grunden

45 Konungariket Spanien anser att skyldigheten att återbetala det beviljade stödet och sättet att beräkna den yrkade räntan utgör åtgärder som är oproportionerliga och strider mot principen om berättigade förväntningar. Enligt Konungariket Spanien hade de omständigheter under vilka det omtvistade stödet hade beviljats PYRSA gjort det berättigat att detta företag fick förväntningar som borde ges rättsligt skydd.

46 Kommissionen hävdar däremot att dessa omständigheter inte kunde påverka den skyldighet som följer av att stödet i fråga är rättsstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden.

47 Det skall för det första erinras om att upphävande av ett olagligt stöd genom återkrav är en logisk följd av att stödet har fastslagits vara rättsstridigt. Följaktligen kan återkrav av ett statligt stöd som olagligen har beviljats, med hänsyn till återställandet av den tidigare situationen, i princip inte anses vara en åtgärd som är oproportionerlig i förhållande till målet för bestämmelserna i fördraget avseende statligt stöd (dom av den 21 mars 1990 i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, Rec. 1990, s. I-959, punkt 66). Detsamma gäller beträffande kravet på ränta för perioden mellan dagen för utbetalning av stödet och dagen för den faktiska återbetalningen av detta.

48 För det andra kan inte en medlemsstat, vars myndigheter har beviljat ett stöd i strid med de förfaranderegler som avses i artikel 93, åberopa att det företag som kommer i åtnjutande av detta hade berättigade förväntningar i syfte att undandra sig skyldigheten att vidta nödvändiga åtgärder för att verkställa ett beslut av kommissionen genom vilket staten åläggs att återkräva stödet. Att medge en sådan möjlighet skulle nämligen innebära att bestämmelserna i artiklarna 92 och 93 i fördraget fråntogs all ändamålsenlig verkan i den mån som de nationella myndigheterna således kunde grunda sig på sitt eget rättsstridiga beteende för att frånta de beslut som kommissionen har antagit med stöd av dessa bestämmelser i fördraget all verkan (dom av den 20 september 1990 i mål C-5/89, kommissionen mot Tyskland, Rec. 1990, s. I-3437, punkt 17).

49 Visserligen har den spanska regeringen snarare åberopat grunden avseende åsidosättande av berättigade förväntningar hos det företag som åtnjuter stödet för att inför domstolen ifrågasätta själva giltigheten av detta beslut än för att undandra sig skyldigheten att vidta nödvändiga åtgärder för att verkställa ett beslut av kommissionen.

50 Med hänsyn till omständigheterna i det förevarande fallet kan emellertid talan inte vinna bifall på en sådan grund.

51 Såsom domstolen har fastslagit i punkt 14 i den ovannämnda domen i målet kommissionen mot Tyskland, kan de företag som åtnjuter ett stöd, med hänsyn till att den kontroll av statligt stöd som utövas av kommissionen enligt artikel 93 i fördraget är av oeftergivlig karaktär, i princip inte ha berättigade förväntningar på att stödet är regelrätt annat än om det har beviljats med iakttagande av det förfarande som avses i den nämnda artikeln. En vaksam ekonomisk aktör skall nämligen i normala fall vara i stånd att försäkra sig om att detta förfarande har iakttagits.

52 Det har emellertid inte ifrågasatts att det omtvistade stödet, i strid med de skyldigheter som åläggs medlemsstaterna genom artikel 93.3 i fördraget, har beviljats utan att ha anmälts på förhand.

53 Den omständigheten att kommissionen inledningsvis hade beslutat att inte göra några invändningar mot det omtvistade stödet kan inte anses vara ägnad att framkalla berättigade förväntningar hos det företag som åtnjöt stöd, eftersom detta beslut hade bestritts inom fristen för talan vid domstol och därefter hade ogiltigförklarats av domstolen. Hur beklagligt det fel som kommissionen således har begått än må vara, kan det inte eliminera följderna av Konungariket Spaniens rättsstridiga beteende.

54 Därför kan inte det ifrågasatta beslutet, vare sig i den del återbetalning av det omtvistade stödet föreskrivs eller i den del betalning av ränta föreskrivs, anses utgöra ett åsidosättande av de berättigade förväntningarna hos det företag som åtnjuter det nämnda stödet.

55 Talan kan således inte vinna bifall på den tredje och den fjärde grunden.

56 Eftersom talan inte kan vinna bifall på någon av de grunder som den spanska regeringen har åberopat, skall talan ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

57 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom Konungariket Spanien har tappat målet, skall detta, såsom kommissionen har yrkat, ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

följande dom:

1) Talan ogillas.

2) Konungariket Spanien skall ersätta rättegångskostnaderna.

Rodríguez Iglesias Moitinho de Almeida Murray

Sevón Kapteyn Gulmann

Edward Puissochet Hirsch

Jann Wathelet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 januari 1997.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare Ordförande